

Szurcsik József

„Nem helyettesíthető tárgyak”

a III. Képzőművészeti Nemzeti Szalon megnyitóbeszéde

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves kiállító művészek! Kedves ki nem állító művészek! Kedves jelenlévők, kedves jelen nem lévők! Kedves barátok, tisztelt ellenségek! Kedves érdeklődők, tisztelt érdek nélküliek! Kedves polgárok, honfitársaim – élettársaim! Tisztelt döntéshozók és politikusok, kicsik és nagyok! Kedves Mindannyian!

Szeretettel köszöntöm önöket a „NEM HELYETTESÍTHETŐ TÁRGYAK. III. Képzőművészeti Nemzeti Szalon 2025” megnyitóünnepségén, itt a Műcsarnokban!

Nem nehéz észrevenni, hogy milyen szédült tempóban suhant el felettünk a „nikkel szamovár” vagyis, hogy elrobogott velünk az évek sokasága – hát, igen – ez, a 2025-ös már a harmadik képzőművészeti szalon! Az idén Baksai József és Verebes György kurátorok, akik maguk is aktív képzőművészek – nem mellesleg Munkácsy-díjas, Erdemes Művészek – Kállai Katalin művészeti tanácsadó közreműködésével és dr. Kondor-Szilágyi Mária művészettörténész, a Műcsarnok vezető kurátorának segítségével kutatták, vizsgálták, szemlélték a hazai és határon túli

magyar képzőművészet előző öt évének termését, és ebből az óriási anyagból emelték be az itt látható műveket a kiállításba.

„A kételkedés csendje”, a „Gesztus vagy kiáltás”, az „Érző Lények Háza”, „A létezés struktúrája”, a „Végtelen ke-

resés” és a „Jövőkép” című fejezetekben, 6 egységre tagoltan, egyenként önálló és rendkívül poétikus címmel, külön tematikai egységbe rendezve, épülve ölt testet a „Nem helyettesíthető tárgyak” című idei szalon. A mai magyar kortárs képzőművészet „a kétkedés csendjéből” táplálkozik – abból a finom, sokszor kimondatlan feszültségből, amely kérdéseket vet fel identitásról, múltból és jelenről. A művek gyakran „gesztusok vagy

kiáltások”, melyekben a különböző alkotói felfogások, különböző anyagokkal és eszközök használatával reagálnak a világ jelenségeire – hol érzékenyen, hol radikálisan. A képzőművészek alkotásaikkal az „Érző Lények Házát” építik: olyan teret, ahol a néző sem csupán szemlélő vagy csak érzékelő, hanem

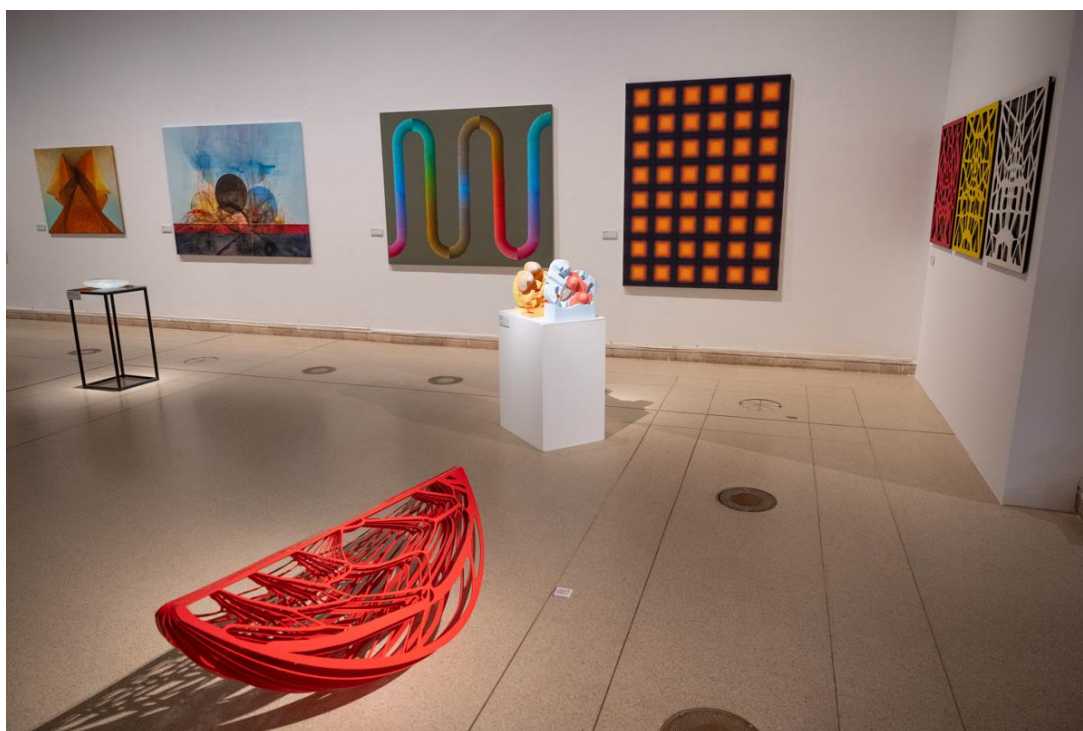
aktív résztvevő és reflektáló lény. A művészek „a létezés struktúráját” boncolgatják, szétszedik és újraépítik azt, amit a valóság természetéről, az időről, kapcsolatainkról vagy saját helyünkéről és az emlékezetéről hiszünk. Ez a munka egy „végtelen keresés” része, ahol semmi sem végleges, és minden megalkotott új forma vagy kép egy újabb nyitott kérdés. A kortárs magyar művészet így nemcsak jelenlét, hanem „jövőkép” is lehetne, ami talán nem egyfajta érzékeny előrelátás és nem is jóslat, ám mindenképpen formálhatja a jövőt.

Amikor felkérést kaptam, hogy mondjak bevezetőt a III. Képzőművészeti Szalon megnyitóján, igazából nagyon megörültem a feladatnak, mert az előző szalon kurátoraként így módomban nyílt egy mélyebb, mondhatnám kognitív, értelmező, elemző összehasonlításra is, a nagyszerűen gyarapodó jelenkori képzőművészetben.

Az idei szalon címe szerintem telitalálat: „NEM HELYETTESÍTHETŐ TÁRGYAK”. Olyan határozott kifejezőerő nyilvánul meg ebben a

három szóban, hogy egy figyelemezhető „headline-ja” is lehetne ennek a most formálódó „változások korának”. Az ember jelenlétének, egész kulturális lényének, szerepének, a művészethez való viszonyának veleje itt forgolódik ebben a címben. Rávilágít arra is, hogy egy alkotó saját létének esszenciáját foglalja össze minden egyes művében. A képzőművész ugyan egyedül van az alkotás során, viszont művei mégis szünet nélkül megméretnek a legkülönbözőbb szinteken, de sohasem helyettesíthető módon. A képzőművészet minden más művészeti ághoz képest sajátos helyzetben van, éppen azért, mert a művész mindig egyedül van.

A mindennapokat telíti a körülöttünk dúló gyalázatos erőszak, az ostoba és gyűlöletes háború véres valósága és szelleme a világméretű ökológiai katasztrófák mellett, alatt és fölött és minden irányban kiterjedve a nyomorúságban. De mivel a képzőművész számára a jelenidő a legfontosabb tényező az alkotáshoz, és mert a „**NEM HELYETTESÍTHETŐ TÁRGYAK**” című kiállítást, a **III. Képzőművészeti Nemzeti Szalon** ünnepét sem illene elrontanom, ezért megnyitóbeszédemben a figyelmem fókuszát a világra szakadt morális krízisek és zaklató gondok árnyéka mögött küzdő, küszködő, kutató-kereső, alkotó emberek tevékenysége felé fordítottam. Mert bizony – minden nehézsége ellenére – a művésznek most kell felépítenie, fejlesztenie életművét, ma kell megtalálnia helyét a kis és nagyvilágban, a művészet hatalmas piacán, egyáltalán itt, a jelenkorban és a jelen társadalmában – ha tetszik neki a kor szelleme, ha nem. Higgyék el, egy képzőművész rengeteg áldozatot hoz azért, hogy ő maga talpon maradjon a mindennapokban, képes legyen az alkotásra,

részese legyen saját korának és művészete ennek a nagy egésznek. A valódi képzőművészet, az igazi műalkotás egyik fontos sajátossága, hogy „mással nem helyettesíthető”. Bármilyen szellemi tevékenységből kiágazva, bármilyen eljárással és bármilyen anyagból készül – nem helyettesíthető semmi mással. Van egy általánosan elterjedt nézet az anyagi világban épített, gazdasági szempontokkal orientált felfogásnak köszönhetően, miszerint: *„nincsen pótolható ember”*. Ez egy orbitális tévedés és a maga nemében egy elég káros szemlélet szülötte. Minden ember saját cselekedetei által, helyi értékei alapján ítélt meg, miközben ő maga egyedi marad, egyszeri és megismételhetetlen. Egy művész esetében munkája és művészete nélkül a világ sosem lenne, nem lehet ugyanaz, mint vele és általa. Nem pótolható és nem helyettesíthető. És, ha már itt tartunk, jó lenne, ha végre mindenkiben világossá válna, hogy művészet nélkül nincsen, nem létezik emberi élet.

Amikor néhány napja a majdnem kész III. Képzőművészeti Szalon tereiben végig sétáltam itt, a Műcsarnokban, hirtelen olyan érzés fogott el, mintha David Henry Thoreau köszönt volna be a kiállításra, mintha őt láttam volna mosolyogva szemlélődni a

művek között. Thoreau a XIX. század első felében a transzcendentalista szellemi mozgalom egyik különös alakja volt. Saját, idealista értékelmélete szerint a „dolgozók” önköltsége azonos a megszerzésükre fordított élet-idő mennyiséggel. Ha olcsónak tartjuk az életünket, mi sem természetesebb, mint hogy feláldozzuk azt a pénzhajhászó érvényesülés, a társadalmi pozíciószerezés oltárán. De ha drágának tartjuk az életet, akkor nem az említett dolgokra irányuló gyarapodás, hanem az emberi boldogság lesz a cél – társadalmi szinten is. Ez azért értékes gondolat, mert egy képzőművész életének időtartamát, vagyis annak tetemes részét arra áldozza, hogy saját, nyughatatlan alkotói örömszerzése során megteremtse, létrehozza műveit és mellette legtöbbször egyfajta kollektív örömnírást is kiteljesítse boldogság-misszióját. Igen, nagyon sokan érdek nélkül alkotnak és sokat fáradoznak azért, hogy művészetüket közzé is tegyék.

Az idei, „Nem helyettesíthető tárgyak” című III. Képzőművészeti Nemzeti Szalon kiállítás egy olyan közösségi ünnep, amely mindenki számára ünnepelhető.

A hazai képzőművészet egy ezerarcú sokadalom, amely nagyon érzékenyen differenciált. A kurátorok előkészítő munkájuk során eldöntötték, hogy az előjeleket és címkéket odakinn hagyják – nem is baj, ha elsodorja azokat a szél vagy elveri az eső. Itt a művészet legyen a kö-

zös nevező, függetlenül ideológiáktól, világnézettől, politikától, hitvallástól, régi vagy új sérelmekről. A szalon a polarizált világ békítő helyszíne, ami olyan jelenlét lehetőségét kínálja, amely megannyi problémát képes ugyan feltárni, mégis az együttérző együttműködés, a megértő odafigyelés mellett a művészi kvalitások és azok árnyalt különbözőségeinek bemutatását vállalja. Így be is teljesítheti nemes küldetését a Műcsarnok épülete is, ahogy 130 éve Schickedanz Albert megálmodta és még mindig ott áll a portikuszt lezáró timpanon alatt ékes betűkkel: a Magyar Képzőművészetnek.

Itt, a „Nem helyettesíthető tárgyak” című, III. Képzőművészeti Nemzeti Szalon kiállításán bemutatott művek a valóságos és virtuális, a képzeletbeli és kézzelfogható művészetet egyszerre példázzák.

A valóság a képzelet birodalmában kalandozik, míg a tárgyiasult fantázia erőteljes és aktív jelenlétével valósággá válik: de a valóság bizonyossága meg is vívja küzdelmét az álmvilággal. Ilyen dolog ez a képzőművészet! Hihető, avagy sem, már nem is ez a kérdés valójában, csak az, hogy az álom nyomot hagy a lélekben, a képzőművészet jelet hagy, teret alkot és csak úgy nemes egyszerűséggel „teremt”, a semmiből hoz létre valamit, vagyis varázsol.

Mi tudjuk, hogy az alkotás a legörömtelibb, a legigazabb, a legigazságosabb, de a leggyötrelmesebb, a legfájdalmasabb, a legkeservesebb is egyszerre.

A művészeti alkotótevékenységnek nincsen más oka, csak a belső kényszer, az elhivatottság, az alázat. A művészet az élet ragyogásának világméretű eszköze, a megosztottság ellenében az összetartozást hirdeti,

a nyíltságot, egymás megismerhetőségének örömét, a jóság boldogságos kiterjedését.

A művészet olyan, mint egy mindentől független és egyszerre mindennel összefüggő őselem. A művész személyiségében sejtjeibe kódolva ott van a szakmaiság, a nyughatatlan szándék, elhivatott következetesség, nyitottság. Szellemi aktivitása, művészi munkája hivatás és életmód, vagyis a művészet maga az élet.

Művészek! Éljetek most, hassatok most! Akkor van jövőnk, ha van jelenünk.

Jó szívvel és tisztelettel gratulálok a kiállítóknak és minden alkotónak! További sok sikert kívánok a pályáton és rengeteg erőt az alkotáshoz!

Köszönet Szegő Györgynek, dr. Kondor-Szilágyi Máriának, Kállai Katalinnak, Baksai Józsefnek, Verebes Györgynek, köszönet a Múcsarnok valamennyi munkatársának!

Köszönöm, hogy meghallgattak, a III. Képzőművészeti Nemzeti Szalon kiállítását megnyitom! Éljen a szabadság! Éljen a művészet szabadsága! Békét és biztonságot mindenkinek!

III. Képzőművészeti
Nemzeti Szalon

3rd National Salon
of Fine Arts

NEM
HELYETTESÍTHETŐ
TÁRGYAK
NON-FUNGIBLE TOKENS

2025.05.23. - 09.28.

MÚCSARNOK
A Magyar Művészeti Akadémia Intézménye
Institution of the Hungarian Academy of Arts

MMA
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADEMIA

Múcsarnok | Kunsthalle Budapest | Hősök tere

Fotók: MMA honlap